

RECENZIA

Z. Kuka l: **Vývoj sedimentů Českého masívu**. Praha, Ústřed. ústav geologický, nakl. Čs. akad. věd. 220 s., 49 fotogr., 38 obr., 39 tab.

Z. Kuka l, renomovaný autor početných vedeckých publikácií zaoberajúcich sa predovšetkým sedimentmi, predložil našej geologickej verejnosti súhrn poznatkov o sedimentoch Českého masívu. Kniha podáva výsledky autorových výskumov, ale v jednotnej koncepcii aj závery iných vedcov, ktorí v posledných desaťročiach študovali sedimenty Českého masívu na území Čiech a Moravy.

V prvej časti je stručný opis sedimentov všetkých útvarov vyvinutých v Českom masíve od paleozoika po kvartér (s výnimkou čelnej priehlbiny Karpát na Morave, ktorú treba počítať ku karpatskej horskej sústave). Sú tu podstatné údaje o zložení sedimentov včítane ich makrochemizmu, údaje o štruktúre a o textúrach sedimentov, genetické závery a interpretácia sedimentačného prostredia.

Druhá časť zhrňuje všeobecné zákonitosti zistené na sedimentoch Českého masívu. Je tu analýza objemového zastúpenia sedimentov, analýza zdanlivej rýchlosti sedimentácie (škoda, že autor nepoužil pri výpočte rýchlosti najnovšiu verziu rádiometrickej časovej škály zostavenej v rámci IGCP projekt 133; je zaujímavé, že alpínske molasy Západných Karpát majú mnohonásobne vyššie rýchlosti sedimentácie než variské molasy Českého masívu, čo je aspoň sčasti následok rôzneho stupňa litiifikácie), analýza zrelosti sedimentov a in-

terpretácia sedimentačných prostredí. Ďalej autor uvádza sumarizované a zovšeobecnené poznatky o hlavných typoch sedimentov: zlepencoch, pieskovcoch, prachovcoch, ílovitých sedimentoch, karbonátoch, čiernych a pestrých íloch. Sedimenty sa hodnotia ako indikátory paleoklímy a ich súbory sú zaradené k základným klasickým tektofáciám. Autor nepoužíva kritérium tektofacie definovanej na základe tektoniky litosferických dosiek, lebo sa domnieva, že ich na Český masív nemožno aplikovať. Chýba však zhodnotenie mikrochemizmu sedimentov.

Vývoj sedimentů Českého masívu dáva dobrý prehľad o stave poznatkov o sedimentoch i o súčasnom stave sedimentologických výskumov v Českom masíve. Neprináša prevratné nové poznatky, ale predstavuje solídnu syntézu a poskytuje dobrý prehľad o sedimentoch. Kapitoly všeobecnej časti knihy sú tiež dobrým metodickým návodom na súborné štúdium sedimentov menších regiónov či kratších časových období, takže kniha aspoň sčasti supluje modernú príručku sedimentológie, ktorá, žiaľ, ani v českom, ani v slovenskom jazyku v posledných 20 rokoch nevyšla, a to je v rýchle sa rozvíjajúcej sedimentológii dlhý čas.

Kniha je doplnená vecným registrom a zoznamom citovanej literatúry, ale nemá resumé. Odporúčame ju nielen sedimentológom, ale aj všetkým geológom i študentom geológie. Istotne v nej nájdú hodne podnetov pre svoju vlastnú odbornú a vedeckú prácu.

Dionýz Vass